

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันนี้ การวิจัยเกี่ยวกับ การเจริญพันธุ์ เป็นสิ่งที่จำเป็นในประเทศไทย เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจุดมุ่งหมายสำคัญคือการลดอัตราการเกิดของประเทศ และทางแก่วางหนึ่งซึ่งกำลังเป็นที่ถกเถียงและอภิปรายกันอย่างกว้างขวางในขณะนี้คือ การเผยแพร่การวางแผนครอบครัว แต่ปัจจุบันยังมีคนผู้โกลาหลถึงหรือทำการศึกษาในประเทศไทย คือปัจจุบันในเรื่องการสมรส ซึ่งในทางประชากรแล้วนับว่ามีอิทธิพลต่อการเจริญพันธุ์มาก ทว่าเหตุผลจึงทำให้ผู้เขียนมีความสนใจศึกษาเรื่องผลของการสมรสที่มีต่อการเจริญพันธุ์ในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๔๕๖ การศึกษาเรื่องนี้เป็นการศึกษาถึงลักษณะและแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงของการสมรสในประเทศไทยในระยะเวลาดังกล่าว นอกจากนี้คือความข้องการศึกษาว่าหากมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการสมรสอย่างไรแล้ว การเปลี่ยนแปลงนั้นจะมีผลต่อการเจริญพันธุ์อย่างไร

เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า ปัจจุบันในเรื่องการสมรสที่มีอิทธิพลต่อการเจริญพันธุ์แบ่งออกได้เป็น ๒ ประการ คือแก่อายุเมื่อแรกสมรส และอัตราส่วนของผู้ที่สมรส เนื่องจากไม่สามารถจะศึกษาเกี่ยวกับอายุเมื่อแรกสมรสของสตรีในระยะเวลาทำการศึกษาได้เพราะไม่มีข้อมูล ฉะนั้น การศึกษาเรื่องการสมรสจึงหาได้เฉพาะอัตราส่วนของผู้ที่เคยสมรสแล้ว โดยได้ทำการคำนวณหาอัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยสมรสแล้วอายุ ๑๕ ปีและสูงกว่า รวมทั้งของสตรีในกลุ่มอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี, ๒๐ - ๒๔ ปี และ ๒๕ - ๒๙ ปี ซึ่งเป็นกลุ่มอายุที่คาดว่าจะมีผลต่อการเจริญพันธุ์มากที่สุด และกลุ่มอายุ ๔๕ - ๔๙ ปี ซึ่งเป็นกลุ่มอายุที่สิ้นสุดการเจริญพันธุ์ นอกจากนั้นได้ทำการประมาณอัตราการเจริญพันธุ์ ซึ่งมีข้อสมมติว่าการเจริญพันธุ์ไม่คงที่กระทบกระเทือนจากปัจจัยอื่น ๆ นอกจากปัจจัยในเรื่องการสมรสเท่านั้น ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ของการเจริญพันธุ์จึงกล่าวได้ว่า มีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงของการสมรสแต่เพียงอย่างเดียว

เมื่อได้ทราบของข้อมูลที่สำคัญ ๒ ประการแล้ว จึงได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการเปลี่ยนแปลงของการสมรสและการเปลี่ยนแปลงของการเจริญพันธุ์ โดยการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยสมรสแล้วอายุ ๑๕ ปีและสูงกว่า รวมทั้งในกลุ่มอายุต่าง ๆ ที่ทำการศึกษา และการเปลี่ยนแปลงของอัตราเกิดซึ่งได้ทำการคาดคะเนจากข้อมูลในเรื่องการสมรส

ซึ่งตลอดการศึกษาโดยขอมิตั้งนี้

การสมรสและการเปลี่ยนแปลงระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๕๐๓

ในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ อัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วอายุ ๑๕ ปี และสูงกว่าที่วราชาณาจักรคิดเป็นร้อยละ ๗๕.๖ ปี พ.ศ. ๒๔๕๐ คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๓ และในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๒ (ดูตารางที่ ๑ บทที่ ๒) และเมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของการสมรส ปรากฏว่าในระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๔๕๐ อัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วอายุ ๑๕ ปีและสูงกว่าลดลงคิดเป็นร้อยละ ๓.๓ และระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๕๐๓ คิดเป็นร้อยละ ๖.๑ (ดูตารางที่ ๑ บทที่ ๒) แสดงว่าถึงแม้สตรีอายุ ๑๕ ปีและสูงกว่าในระยะเวลาดังกล่าวจะเฝ้าทำการสมรสแล้วเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็แสดงแนวโน้มว่าอัตราส่วนที่ลดลง

การสมรสและการเปลี่ยนแปลงระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๕๐๓ ในจังหวัดต่าง ๆ สำหรับสตรีอายุ ๑๕ ปีและสูงกว่า อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยสมรสแล้วแบ่งออกเป็น ๔ ระดับคือ ๖๐ - ๖๕.๕, ๖๖ - ๗๑.๕, ๗๒ - ๗๗.๕ และ ๗๘.๐ และสูงกว่า ปรากฏว่า อัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วในจังหวัดต่าง ๆ มีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๕๐๓ เนื่องจากในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ ทุกจังหวัดในประเทศไทยมีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วร้อยละ ๗๐.๐ และสูงกว่าทั้งสิ้น แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ จังหวัดที่มีอัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยสมรสแล้วในระดับสูงดังกล่าวแล้วก็มีจำนวนลดลง และจังหวัดที่มีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วในระดับต่ำกว่านี้มีจำนวนเพิ่มขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้วเห็นได้ชัดเจนนยิ่งขึ้น เพราะจังหวัดที่มีอัตราส่วนดังกล่าวแล้วในระดับต่ำ ๆ เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก (ดูตารางที่ ๒ บทที่ ๑)

เมื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยสมรสแล้วในจังหวัดต่าง ๆ ปรากฏว่าในระยะแรกคือระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๔๕๐ จังหวัดต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีอัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยสมรสแล้วลดลงเพียงเล็กน้อย คือระหว่างร้อยละ ๑.๐ - ๕.๕ แต่ในระยะที่สองคือระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๕๐๓ จังหวัดที่มีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วลดลงเพียงร้อยละ ๑.๐ - ๕.๕ มีจำนวนลดลง และจังหวัดที่มีอัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยสมรสแล้วลดลงในระดับสูงกว่าร้อยละ ๕.๐ และสูงว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้น (ดูตารางที่ ๓ บทที่ ๓ และแผนผังแผนที่ ๑ และ ๒) แสดงว่าในระยะหลังอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วมีแนวโน้มว่าลดลงมากกว่าในระยะแรก

การสมรสและการเปลี่ยนแปลงของสตรีอายุ ๑๕ ปีและสูงกว่าเป็นรายภาค ปรากฏว่าในปี พ.ศ. ๒๔๔๐ ภาคใต้เป็นภาคที่มีจังหวัดที่มีอัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยสมรสแล้วในระดับสูงเป็นจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ ๔๐.๐ และสูงกว่า รองลงมาคือภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ ภาคใต้ยังคงเป็นภาคที่มีจังหวัดที่มีอัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยสมรสแล้วในระดับสูง ๆ เป็นจำนวนมากที่สุดเช่นเคย รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคกลาง ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ภาคเหนือเป็นภาคที่มีจำนวนจังหวัดที่มีอัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยสมรสแล้วในระดับสูงมากที่สุด รองลงมาคือภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามลำดับ (ดูตารางที่ ๔ และ ๕ บทที่ ๓)

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วเป็นรายภาคในระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๔๐ - ๒๔๕๐ และปี พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๕๐๓ ปรากฏว่าในระยะแรกภาคใต้เป็นภาคที่มีจำนวนจังหวัดที่มีอัตราส่วนร้อยละของสตรีลดลงในระดับสูง คือร้อยละ ๕.๐ และมากกว่ามากที่สุด รองลงมาคือภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับในระยะหลัง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลับเป็นภาคที่มีจำนวนจังหวัดที่มีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วลดลงในระดับสูงถึงกล่าวแล้วมากที่สุด รองลงไปคือภาคใต้ ภาคกลางและภาคเหนือตามลำดับ (ดูตารางที่ ๖ และแผนที่แนบที่ ๑ และ ๒ บทที่ ๓)

การสมรสและการเปลี่ยนแปลง พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๕๐๓ ในกลุ่มอายุต่าง ๆ เนื่องจากในสัปดาห์ประชากรปี พ.ศ. ๒๔๕๐ ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับสตรีที่เคยสมรสแล้วตามกลุ่มอายุ การศึกษาถึงการสมรสเป็นกลุ่มอายุจึงทำได้ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๕๐๓ เท่านั้น

สตรีกลุ่มอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี

ในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ อัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี ที่วราชอาณาจักรคิดเป็นร้อยละ ๑๘.๘ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๘ (ดูตารางที่ ๒ บทที่ ๒) อัตราส่วนที่ลดลงคิดเป็นร้อยละ ๕.๑ (ดูตารางที่ ๓ บทที่ ๒) แสดงว่าสตรีในกลุ่มอายุนี้เกือบแนวโน้มที่จะทำการสมรสช้าลง ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าอายุเมื่อแรกสมรสของสตรีในกลุ่มอายุนี้เพิ่มขึ้นนั่นเอง

การสมรสและการเปลี่ยนแปลงในจังหวัดต่าง ๆ สำหรับสตรีในกลุ่มอายุนี้ อัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วแบ่งออกเป็น ๘ ระดับ คือร้อยละ ๑.๐ - ๕.๕, ๑๐.๐ - ๑๕.๕, ๒๐.๐ - ๒๕.๕,

๓๐.๐ - ๓๘.๘ และ ๕๐.๐ และสูงกว่า ปรากฏว่าในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ จังหวัดต่าง ๆ ส่วนใหญ่มี อัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วในกลุ่มอายุนี้ระหว่างร้อยละ ๑๐.๐ - ๒๘.๘ แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ จังหวัดที่มีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วในระดับดังกล่าวมีจำนวนลดลง แต่จังหวัดที่มีอัตราส่วน ดังกล่าวในระดับต่ำกว่า คือไม่ถึงร้อยละ ๑๐.๐ มีจำนวนเพิ่มขึ้น (ดูตารางที่ ๗ และ ๘ บทที่ ๓)

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของการสมรสระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๕๐๓ ปรากฏว่า จังหวัดต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วลดลงระหว่างร้อยละ ๑.๐ - ๕.๕ โดยเฉพาะระหว่างร้อยละ ๕.๐ - ๕.๕ ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก (ดูตารางที่ ๘ บทที่ ๓) แสดงว่าสตรีกลุ่ม อายุนี้ในจังหวัดต่าง ๆ ส่วนใหญ่ในระยะเวลาดำเนินการศึกษาแนวโน้มที่จะสมรสลดลง

การสมรสและการเปลี่ยนแปลงของสตรีอายุ ๑๕ - ๑๙ ปีเป็นรายภาค ในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ ภาคใต้เป็นภาคที่มีจำนวนจังหวัดที่มีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วในระดับสูง คือร้อยละ ๓๐.๐ และสูงที่สุด รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีจำนวนจังหวัดที่มีสตรีที่เคยสมรสแล้ว ในระดับต่ำกว่า คือร้อยละ ๒๐.๐ - ๒๕.๘ มากที่สุด รองลงมาคือภาคเหนือ และภาคกลางในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ ภาคใต้อย่างยังเป็นภาคที่มีจำนวนจังหวัดที่มีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วในระดับสูง มากที่สุด รองลงมาคือภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกึ่งกลางตามลำดับ (ดูตารางที่ ๑๐ บทที่ ๓)

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของการสมรสของสตรีในกลุ่มอายุนี้เป็นรายภาค ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๕๐๓ ปรากฏว่า ภาคกลางเป็นภาคที่มีจำนวนจังหวัดที่มีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรส แล้วลดลงในระดับสูง คือร้อยละ ๕.๐ และมากกว่ามากที่สุด รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคเหนือตามลำดับ (ดูตารางที่ ๑๑ และแผนผังที่ ๓ บทที่ ๓)

สตรีกลุ่มอายุ ๒๐ - ๒๔ ปี

ในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ อัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วอายุ ๒๐ - ๒๔ ปี ที่วราชอาณาจักร คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๕ (ดูตารางที่ ๒ บทที่ ๒) อัตราส่วน ที่ลดลงคิดเป็นร้อยละ ๕.๖ (ดูตารางที่ ๓ บทที่ ๒) แสดงว่าสตรีในกลุ่มอายุนี้แนวโน้มที่จะทำ การสมรสลดลงเช่นกัน และเมื่อเปรียบเทียบกับสตรีในกลุ่มอายุ ๑๕ - ๑๙ ปีแล้ว ปรากฏว่าสตรีใน กลุ่มอายุนี้แนวโน้มที่จะทำการศึกษาในอัตราส่วนที่สูงกว่า

การสมรสและการเปลี่ยนแปลงในจังหวัดต่าง ๆ สำหรับสตรีในกลุ่มอายุนี้ อัตราร้อยของผู้ที่
เคยสมรสแล้วแบ่งออกเป็น ๕ ระดับคือ ร้อยละ ๕๐.๐ - ๕๕.๕, ๕๐.๐ - ๕๕.๕, ๒๐.๐ - ๒๕.๕
๓๐.๐ - ๓๕.๕ และ ๔๐.๐ และสูงกว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ จังหวัดต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีอัตราส่วนของ
สตรีที่เคยสมรสแล้วระหว่างร้อยละ ๒๐.๐ - ๓๕.๕ แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ จังหวัดที่มีอัตราส่วนของสตรี
ที่เคยสมรสแล้วในระดั้มดังกล่าวโคลดจำนวนลง แต่จังหวัดที่มีอัตราส่วนดังกล่าวในระดั้มต่ำกว่าคือ
ไม่ถึงร้อยละ ๒๐.๐ มีจำนวนเพิ่มขึ้น (ดูตารางที่ ๒๒ และ ๓๓ บทที่ ๓)

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของการสมรสของสตรีในกลุ่มอายุนี้ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๐ -
๒๕๐๐ ปรากฏว่าจังหวัดต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีอัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยสมรสแล้วลดลงร้อยละ ๕.๐
และสูงกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดที่ลดลงร้อยละ ๑๐.๐ และสูงกว่ามีเป็นจำนวนมาก (ดูตาราง
ที่ ๑๔ บทที่ ๓) แสดงว่าสตรีในกลุ่มอายุนี้ในจังหวัดต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะสมรสซ้ำขึ้นมา
กัน และเมื่อเปรียบเทียบกับสตรีในกลุ่มอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี แล้ว อาจกล่าวได้ว่าสตรีในกลุ่มอายุนี้
แนวโน้มที่จะทำการสมรสซ้ำสูงกว่า

การสมรสและการเปลี่ยนแปลงของสตรีอายุ ๒๐ - ๒๔ ปีเป็นรายภาค ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐
ภาคใต้เป็นภาคที่มีจำนวนจังหวัดที่มีอัตราส่วนของผู้สมรสแล้วในระดั้มสูงมากที่สุด รองลงมา
คือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคกลางตามลำดับ (ดูตารางที่ ๑๕ บทที่ ๓) เมื่อ
พิจารณาการเปลี่ยนแปลงของการสมรสเป็นรายภาคระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๐๐ ปรากฏว่าภาค
กลางเป็นภาคที่มีจำนวนจังหวัดที่มีอัตราส่วนของผู้สมรสแล้วลดลงในระดั้มสูง คือร้อยละ ๕.๐
และมากกว่ามากที่สุด รองลงมาคือภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือตามลำดับ (ดู
ตารางที่ ๑๖ และแผนที่แนบที่ ๔ บทที่ ๓)

สตรีกลุ่มอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ อัตราร้อยของสตรีที่เคยสมรสแล้วอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี ทั้งราชอาณาจักร
คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๕ (ดูตารางที่ ๒๒ บทที่ ๒) อัตราร้อยที่
ลดลงคิดเป็นร้อยละ ๐.๒ (ดูตารางที่ ๓๒ บทที่ ๒) แสดงว่าสตรีในกลุ่มอายุนี้แนวโน้มที่จะสมรสซ้ำ
ลงเสียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับสตรีในกลุ่มอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี และ ๒๕ - ๒๙ ปี

การสมรสและการเปลี่ยนแปลงในจังหวัดต่าง ๆ สำหรับสตรีในกลุ่มอายุนี้ อัตราร้อยของผู้
ที่เคยสมรสแล้วแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือร้อยละ ๓๐.๐ - ๓๕.๕, ๔๐.๐ - ๔๕.๕ และ ๕๐.๐

และสูงกว่า ซึ่งแสดงว่าสตรีในกลุ่มอายุที่ทำการสมรสเป็นอัตราส่วนที่สูงกว่าสตรีในกลุ่มอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี และ ๒๐ - ๒๔ ปี ในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ จังหวัดต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้ว ร้อยละ ๕๐.๐ และสูงกว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ จังหวัดที่มีอัตราส่วนดังกล่าวในระดัมนี้นี้จำนวนลดลง เพียงเล็กน้อย ในทำนองเดียวกับจังหวัดที่มีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วไม่ถึงร้อยละ ๕๐.๐ ก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเช่นเดียวกัน (ดูตารางที่ ๑๓ และ ๑๔ บทที่ ๓)

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของการสมรสระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๕๐๑ ปรากฏว่า จังหวัดต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วที่ลดลงไม่เกินร้อยละ ๑๐.๐ และโดยเฉพาะจังหวัดที่มีอัตราส่วนดังกล่าวลดลงระหว่าง ๑.๐ - ๔.๔ มีจำนวนมากถึง ๒๗ จังหวัดจาก จำนวน ๗๖ จังหวัด เป็นที่น่าสังเกตว่าจังหวัดที่มีการเปลี่ยนแปลงของการสมรสเพียงเล็กน้อย คือมี อัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วเพิ่มขึ้นหรือลดลงไม่เกินร้อยละ ๑.๐ นั้นมีถึง ๑๕ จังหวัด (ดู ตารางที่ ๑๔ บทที่ ๓) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับสตรีในกลุ่มอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี มีเพียง ๑ จังหวัดเท่านั้นที่มีการเปลี่ยนแปลงของการสมรสในระดัมนี้นี้ และในสตรีในกลุ่มอายุ ๒๐ - ๒๔ ปี มีเพียง ๒ จังหวัด แสดงว่าสตรีในกลุ่มอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี มีแนวโน้มที่จะสมรสลดลงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

การสมรสและการเปลี่ยนแปลงของสตรีอายุ ๒๕ - ๒๙ ปีเป็นรายภาค ปรากฏว่าในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ ภาคใต้เป็นภาคที่มีจำนวนจังหวัดที่มีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วในระดัสูงมากที่สุด รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคกลางตามลำดับ ส่วนในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ภาคเหนือกลับเป็นภาคที่มีจำนวนจังหวัดที่มีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วในระดัสูงมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง (ดูตารางที่ ๒๐ บทที่ ๓)

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของการสมรสระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๕๐๑ เป็นรายภาค ปรากฏว่า ภาคใต้เป็นภาคที่มีจำนวนจังหวัดที่มีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วในระดัสูงมากที่สุด รองลงมาคือภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือตามลำดับ (ดูตารางที่ ๒๐ และ แยกหน้า ๕ บทที่ ๓) ทดดูว่าอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วลดลงในระดัสูงก็คือ ระหว่าง ร้อยละ ๕.๐ - ๔.๔ เท่านั้น มีเพียง ๒ จังหวัดคือภาคใต้ และ ๑ จังหวัดในภาคกลางที่มีอัตรา ส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วในกลุ่มอายุนี้ลดลงร้อยละ ๑๐.๐ และสูงกว่า

สตรีกลุ่มอายุ ๔๕ - ๔๔ ปี

ในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ อัตราส่วนของสตรีอายุ ๔๕ - ๔๔ ปีที่เคยสมรสแล้วที่ราชอาณาจักรไทย เป็นร้อยละ ๔๓.๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ก็เป็นร้อยละ ๔๓.๕ (ดูตารางที่ ๒ บทที่ ๒) ปรากฏว่า อัตราส่วนรอบของสตรีที่เคยสมรสแล้วเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๐.๔ (ดูตารางที่ ๑ บทที่ ๒) จากข้อมูล เช่นนี้แสดงว่า เมื่อสิ้นสุดวัยเจริญพันธุ์ สตรีแทบทั้งสิ้นได้เคยทำการสมรสมาแล้ว ถึงแม้จะปรากฏว่า สตรีในกลุ่มอายุน้อย ๆ ใ้มีแนวโน้มที่จะทำการสมรสช้าลงก็ตาม

การสมรสและการเปลี่ยนแปลงของสตรีอายุ ๔๕ - ๔๔ ปีรายจังหวัด สำหรับสตรีในกลุ่ม อายุถูกจังหวัดของประเทศไทยมีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้ว ร้อยละ ๕๐.๐ และสูงกว่าทั้งสิ้น ทั้งในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ และ ๒๕๐๓ มีเพียงจังหวัดเดียวเท่านั้นที่มีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วต่ำกว่าร้อยละ ๔๕.๐ อีก ๒๕ จังหวัด ฉะนั้นอัตราส่วนดังกล่าวร้อยละ ๔๕.๐ และสูงกว่าทั้งสิ้น (ดู ตารางที่ ๒๒ และ ๒๓ บทที่ ๑)

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของการสมรสระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๕๐๓ ปรากฏว่า จังหวัดกลาง ๆ ส่วนใหญ่มีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย คือเพิ่มขึ้นหรือ ลดลงไม่เกินร้อยละ ๑.๐ มีเพียงจังหวัดเดียวเท่านั้นที่มีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วลดลงร้อยละ ๑.๐ หรือสูงกว่า และมี ๕ จังหวัดที่มีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วเพิ่มขึ้น (ดูตารางที่ ๒๔ บทที่ ๓)

การสมรสและการเปลี่ยนแปลงของสตรีกลุ่มอายุ ๔๕ - ๔๔ ปีเป็นรายภาค ปรากฏว่าทุก จังหวัดในทุกภาคนอกจากภาคกลางมีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วร้อยละ ๔๕ และสูงกว่า ส่วนภาคกลางมีเพียงจังหวัดเดียวที่มีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วต่ำกว่าร้อยละ ๔๕.๐ (ดู ตารางที่ ๒๕ บทที่ ๓)

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของการสมรสของสตรีกลุ่มอายุนี้ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๕๐ - ๒๕๐๓ ปรากฏว่าทุกภาคกลางมีจังหวัดส่วนใหญ่ในภาคมีอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วลดลงหรือ เพิ่มขึ้นไม่เกินร้อยละ ๑.๐ นอกจากจังหวัดเดียวในภาคกลางที่มีอัตราส่วนดังกล่าวลดลงร้อยละ ๑.๐ หรือสูงกว่า และมี ๑ จังหวัดในภาคกลาง ๑ จังหวัดในภาคเหนือ และ ๓ จังหวัดในภาคใต้ที่มีอัตรา ส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วเพิ่มขึ้น (ดูตารางที่ ๒๖ และแผนที่แผนที่ ๖ บทที่ ๓)

การเจริญพันธุ์และการเปลี่ยนแปลง พ.ศ.๒๔๔๐ - ๒๕๐๓

การเจริญพันธุ์ในการศึกษาเรื่องนี้คืออัตราเกิดที่คาดคะเนจากข้อมูลเรื่องการสมรส โดยได้สมมติให้ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเจริญพันธุ์ซึ่งที่ตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษา ปรากฏว่าในปี พ.ศ.๒๔๔๐ อัตราเกิดคาดคะเนเท่ากับ ๕๑.๑ ต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน ในปี พ.ศ.๒๔๕๐ อัตราเกิดคาดคะเนลดลงมาเป็น ๕๐.๔ ต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน ในปี พ.ศ.๒๕๐๓ อัตราเกิดคาดคะเนยังคงเป็นเพียง ๔๐.๔ ต่อประชากร ๑,๐๐๐ คนเท่านั้น สำหรับในระยะแรกคือปี พ.ศ.๒๔๔๐ - ๒๔๕๐ อัตราเกิดคาดคะเนลดลงคิดเป็นร้อยละ ๕.๑ และระยะหลังคือปี พ.ศ.๒๔๕๐ - ๒๕๐๓ คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘ (ดูตารางที่ ๕ บทที่ ๒)

การเจริญพันธุ์และการเปลี่ยนแปลง พ.ศ.๒๔๔๐ - ๒๕๐๓ ในจังหวัดต่าง ๆ อัตราเกิดคาดคะเนของจังหวัดต่าง ๆ ตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๔๐ - ๒๕๐๓ แบ่งออกเป็น ๗ ระดับ คือ ๓๐ - ๓๔.๙, ๓๕ - ๓๙.๙, ๔๐ - ๔๔.๙, ๔๕ - ๔๙.๙, ๕๐ - ๕๔.๙, ๕๕ - ๕๙.๙ และ ๖๐.๐ และสูงกว่า ปรากฏว่าในปี พ.ศ.๒๔๔๐ จังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทยส่วนใหญ่มีอัตราเกิดคาดคะเนระหว่าง ๔๕ - ๕๙.๙ ต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน ในปี พ.ศ.๒๔๕๐ จังหวัดต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีอัตราเกิดคาดคะเนระหว่าง ๕๐ - ๕๔.๙ ต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน และในปี พ.ศ.๒๕๐๓ จังหวัดต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีอัตราเกิดคาดคะเนระหว่าง ๓๕ - ๔๔.๙ โดยเฉพาะจังหวัดที่มีอัตราเกิดคาดคะเนระหว่าง ๓๖ - ๓๙.๙ นั้นได้เพิ่มจำนวนขึ้นจากปี พ.ศ.๒๔๔๐ และ ๒๔๕๐ (ดูตารางที่ ๖๗ บทที่ ๓) แสดงว่าการเจริญพันธุ์ที่คำนวณจากข้อมูลเรื่องการสมรสจะมีแนวโน้มลดลงเป็นลำดับ ถ้าไม่ถูกรบกวนกระหนาบเห็นจากปัจจัยอื่น ๆ

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของการเจริญพันธุ์ พ.ศ.๒๔๔๐ - ๒๕๐๓ ปรากฏว่าในระยะแรกคือปี พ.ศ.๒๔๔๐ - ๒๔๕๐ จังหวัดต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีอัตราเกิดคาดคะเนลดลงระหว่างร้อยละ ๑.๐ - ๔.๔ แต่ในระยะหลัง คือปี พ.ศ.๒๔๕๐ - ๒๕๐๓ จังหวัดต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีอัตราเกิดคาดคะเนลดลงในจำนวนร้อยละที่สูงขึ้น คือจังหวัดที่มีอัตราเกิดคาดคะเนลดลงร้อยละ ๑๐.๐ และสูงกว่า มีจำนวนเพิ่มขึ้น (ดูตารางที่ ๖๘ บทที่ ๓)

การเจริญพันธุ์และการเปลี่ยนแปลง พ.ศ.๒๔๔๐ - ๒๕๐๓ เป็นรายภาค ปรากฏว่าภาคกลางเป็นภาคที่มีจำนวนจังหวัดที่มีอัตราเกิดคาดคะเนต่ำมากที่สุดทั้ง ๓ ระยะเวลาที่ทำการศึกษา

รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ตามลำดับ (ดูตารางที่ ๒๔ บทที่ ๓)

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของการเจริญเติบโต ปี พ.ศ. ๒๔๘๐ - ๒๕๐๐ เป็นรายภาค ปรากฏว่าในระยะแรกภาคใต้เป็นภาคที่มีจำนวนจังหวัดที่อัตราเกิดภาคละเนลดลงเป็นจำนวนร้อยละ สูง ๆ คือร้อยละ ๕.๐ และมากกว่ามากที่สุด รองลงมาคือภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามลำดับ ในระยะหลังภาคใต้มักจะมีจังหวัดที่อัตราเกิดภาคละเนลดลงเป็นจำนวนร้อยละ สูง ๆ เป็นจำนวนมากที่สุดเช่นเคย รองลงมาคือภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือตามลำดับ (ดูตารางที่ ๓๐ บทที่ ๓)

ผลของการเปลี่ยนแปลงการสมรสและการ
เปลี่ยนแปลงการเจริญเติบโต ปี พ.ศ. ๒๔๘๐ - ๒๕๐๐

ผู้เขียนได้ทำการเปรียบเทียบระหว่างการเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนร้อยละของสตรีอายุ ๑๕ ปี และสูงกว่า และการเปลี่ยนแปลงของอัตราเกิดภาคละเนในระยะเวลาที่ทำการศึกษา เพื่อจะดูว่า ถ้าอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วลดลงคิดเป็นร้อยละที่เพิ่มขึ้นแล้ว อัตราเกิดภาคละเนจะลดลงคิดเป็นร้อยละที่เพิ่มขึ้นหรือไม่ ปรากฏว่าเมื่ออัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วลดลงคิดเป็นร้อยละที่เพิ่มขึ้นแล้ว อัตราเกิดภาคละเนก็ลดลงคิดเป็นร้อยละที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน (ดูตารางที่ ๓๑ และ ๓๒ บทที่ ๓) การที่นิยมเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าถ้าสตรีทำการสมรสช้าลงในอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แล้ว จะทำให้ อัตราเกิดลดลงมากขึ้นเช่นกัน

ในการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วในกลุ่มอายุต่าง ๆ ที่ทำการศึกษา และการเปลี่ยนแปลงของอัตราเกิดภาคละเนระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๘๐ - ๒๕๐๐ เพื่อจะดูว่าถ้าอัตราส่วนของสตรีในกลุ่มอายุใดลดลงคิดเป็นร้อยละที่เพิ่มขึ้นแล้ว จะทำให้อัตราเกิดภาคละเนลดลงคิดเป็นร้อยละที่เพิ่มขึ้นมากที่สุด ซึ่งผลของการศึกษาเปรียบเทียบว่า ในจำนวนจังหวัดที่อัตราส่วนร้อยละของสตรีที่เคยสมรสแล้วในกลุ่มอายุต่าง ๆ ลดลงคิดเป็นร้อยละที่เพิ่มขึ้นแล้ว ทำให้อัตราเกิดภาคละเนลดลงคิดเป็นร้อยละที่เพิ่มขึ้นทั้งสิ้น เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มอายุต่าง ๆ แล้ว ปรากฏว่า ถ้าสตรีในกลุ่มอายุ ๑๕ - ๑๙ ปีมีแนวโน้มของการสมรสลดลงในจำนวนร้อยละที่สูงขึ้นเป็นลำดับ จะทำให้ อัตราเกิดภาคละเนลดลงคิดเป็นร้อยละที่สูงขึ้นมากที่สุด (ดูตารางที่ ๓๓ บทที่ ๓) รองลงมาคือกลุ่ม

อายุ ๒๕ - ๒๙ ปี (ดูตารางที่ ๓๕ บทที่ ๓) และกลุ่มอายุ ๒๐ - ๒๔ ปี (ดูตารางที่ ๓๔ บทที่ ๓) สำหรับสตรีในกลุ่มอายุ ๔๕ - ๔๙ ปีนั้น ถึงแม้จะปรากฏว่าจังหวัดต่าง ๆ ส่วนใหญ่สตรีมีส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วลดลงหรือเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย คือไม่เกินร้อยละ ๑.๐ แต่ปรากฏว่าอัตราเกิดคาดคะเนโคเนลเปลี่ยนแปลงไปมาก คือมีจำนวนจังหวัดที่อัตราเกิดคาดคะเนลดลงหรือเพิ่มขึ้นเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑ ขึ้นไปเป็นจำนวนมาก (ดูตารางที่ ๓๖ บทที่ ๓) เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนของสตรีที่เคยสมรสแล้วในกลุ่มอายุ ๔๕ - ๔๙ ปีนั้นไม่มีผลต่อการเจริญพันธุ์มากนัก เพราะถึงแม้ว่าสตรีในกลุ่มอายุนี้นี้จะทำการสมรสเป็นอัตราส่วนเพิ่มขึ้นหรือลดลงเพียงเล็กน้อย แต่อัตราเกิดคาดคะเนก็ยังลดลงอยู่ อัตราเกิดคาดคะเนที่ลดลงนี้จึงมีสาเหตุมาจากการที่สตรีในกลุ่มอายุนั้น ๆ มีความทำการสมรสช้าลงนั่นเอง

ดังนั้น ผลของการศึกษาจึงสรุปได้ในขั้นสุดท้ายนี้ว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๐ - ๒๕๐๓ ปัจจุบันในเรื่องการสมรสที่ลดลงเป็นลำดับนั้น จะมีผลให้อัตราเกิดคาดคะเนลดลงในเมื่อสมมติว่าปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเจริญพันธุ์ซึ่งที่ อัตราเกิดคาดคะเนที่ลดลงนี้จะเป็นไปในจำนวนร้อยละมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนของสตรีที่สมรสแล้วว่าเป็นไปในจำนวนร้อยละมากน้อยเพียงใด เช่นกัน ทั้งนี้จึงกล่าวได้ว่า การที่สตรีไทยมีแนวโน้มที่จะทำการสมรสช้าลงนั้น จะทำให้อัตราเกิดของประเทศลดลงได้บางส่วนแน่นอน ข้อสรุปเช่นนี้จะใช้ในการคาดคะเนการเจริญพันธุ์ของประเทศโคเนลในอนาคตก็ควรจะต้องไปเรื่อย ๆ เพราะว่าอัตราเกิดคาดคะเนที่คำนวณขึ้นเมื่อสมมติว่าไม่มีอิทธิพลจากปัจจัยอื่น ๆ เช่นนอกจากการสมรส เพราะฉะนั้นการที่สตรีไทยทำการสมรสช้าลงเพียงอย่างเดียวโดยปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลแนวโน้มในช่องการมีบุตรไม่เปลี่ยนแปลงเลย ก็สามารถทำให้อัตราเกิดลดลงได้ ยกเว้นความจริงแล้ว ความเจริญของปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการ เช่น การขายใจหรือการศึกษาของสตรีเพิ่มขึ้นจะทำให้ลักษณะของการมีบุตรของสตรีไทยในอนาคตลดลง ถ้าเป็นเช่นนี้จึงคาดคะเนได้ว่า อัตราเกิดของประเทศในอนาคตจะลดลงเป็นลำดับ เพราะว่าสตรีไทยคงจะทำการสมรสเป็นอัตราส่วนที่ลดลงแน่นอน

ขอเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาแต่เพียงการสมรส และผลอันอาจเกิดขึ้นแก่การเจริญพันธุ์ในเมื่อการเจริญพันธุ์นั้นมิได้ถูกกระทบกระเทือนจากปัจจัยอื่น ๆ นอกจากปัจจัยเรื่องการสมรสเท่านั้น

คั้งนี้้อตราแสดงการเจริญศึนุในการศึกษาเรื่องนี้งเป็นเพ็งอัคราที่ภาคคะเนฐึน มีใ้อตราเจริญศึนุกับฐึนแท้จริงขององประเทศไทยแ่กอย่างใด ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะใ้หม้การศึกษาถึงอัคราแสดงการเจริญศึนุกับฐึนแท้จริงของประเทศไทย และเปรียบเทียบกับการวิจัยเรื่องนี เกือเป็นข้อถึนฐึนว่าการที่สกริไทยทำการสมรสเป็นอัคราส่วนแ่บของหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งสกริไทยใ้เลือกการสมรสของตนใ้ช้อออกไปนั้นใ้ทำให้้อตราเกิดคองจริงหรือไม่ในระยะเวลาที่ทำการศึกษว เนื่องจากการศึกษาเรื่องการเจริญศึนุของประเทศไทยนั้นเป็นสิ่งที่หาใ้โดยยาก เพราะความขาดแคลนของข้อมูล ฉะนั้นจึงคองการความระมัดระวังในการรวบรวมข้อมูล รวมถึงการคำนวณและคั้งข้อสมมติคั้ง ๆ เป็นอย่างมั้ง

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอเสนอใ้หม้การศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของการสมรสในประเทศไทยในระหว่างปี พ.ศ.๒๔๔๐ - ๒๕๐๓ เกือเป็นการวิเคราะห์ถึงเหตุผลที่จะช้สืบศึนุว่า มีใ้จ้จ้ช้อไรบ้างที่ใ้ทำให้สกริไทยทำการสมรสช้ลดลง ปัจจัยที่คววจะศึกษาใ้แก่ปัจจุบันทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการที่อาจมีอิทธิพลคองการสมรส เช่น อาชีพ การศึกษา รายใ้ ศาสนา เชื้อชาติของประชากร หรือภาวะควนจะเป็นเมืองหรือชนบทเป็นคั้ง